

CONCLUSIONS

Trobada d'estudi per a la preservació del patrimoni en pedra seca als Països Catalans

Jaume Plans

Conclusions finals de les ponències presentades

En la nostra societat actual és un fet real que hi ha un important retrocés de l'activitat agrícola. Aquest factor incideix en la desaparició dels camps de conreu i alhora dels testimonis emblemàtics de pedra seca que hi ha al llarg i ample de la nostra geografia. En aquest sentit, la recuperació de camps per plantar-hi vinya com per exemple està succeint a la comarca del Bages, o el projecte a petita escala de la Fatarella, on s'ha rehabilitat un espai delimitat tot tornant-li a donar vida respectant el medi, són factors de sostenibilitat del territori a tenir en compte. La continuïtat de l'activitat agrícola ja sigui en els diferents conreus –vinya, olivera, ametller...– va estretament lli-

gada a les tècniques de construcció de pedra seca i, per tant, s'ha de conscienciar la gent i les institucions de què és necessari i vital ajudar a preservar l'activitat al camp.

El patrimoni en pedra seca s'ha de conservar no només com a element artístic, sinó també com a element funcional perquè ajuda a la preservació del medi ambient evitant l'erosió del terreny i, en casos d'incendi, els marges separen el terreny a mode de tallafocs. Sense oblidar la importància d'aquestes construccions com a canalitzadores i reguladores dels recursos hidrològics.

S'ha de potenciar la creació i difusió de noves rutes –a les ja existents de Súrria, Rellinars i el massís del Montgrí–, per tal de donar a conèixer el medi i els elements característics que

l'ocupen. Així, prenent com a base les construccions de pedra en sec, tenim des del propi medi natural i agrícola, fins a forns, pous, cisternes, corrals, etc...

També cal crear els mecanismes necessaris per tal que s'incideixi a les escoles, en l'educació dels infants de manera lúdica tot creant tallers, exposicions, treballs de camp... d'aquesta manera es pot acostar el medi ambient als més menuts.

L'experiència de rehabilitació de barraques presentada des de fa alguns anys des de la DO Pla de Bages com un concurs està donant ja els seus fruits, perquè no només incentiva econòmicament als propietaris, sinó que ajuda a la rehabilitació i al manteniment d'aquestes construccions i, a més, desperta l'interès de les administracions locals.

En un altre àmbit, el Patronat de Sant Galderic potencia una campanya per a la recollida de signatures, en la que es pretén conscienciar a la Generalitat de Catalunya, de la importància de les construccions d'arquitectura rural i es redacti una llei que mesuri les normes de conservació d'aquest patrimoni singular i s'eviti al màxim la seva destrucció.

La difusió escrita de treballs sobre la pedra seca els darrers deu anys i els diferents congressos celebrats –alguns de caire internacional, perquè els testimonis en pedra seca són propis de

Foto: J. Villaplana.

tota l'àrea mediterrània- a l'entorn del tema, certifica que hi ha un creixent interès i conscienciació sobre un patrimoni que s'ha de donar a conèixer per tal de preservar-lo.

En la Trobada d'Estudi, membres de la Societat Catalana d'Arqueologia proposen que, d'acord amb el marc legislatiu vigent a Catalunya, una eina bàsica factible de protecció del patrimoni de la pedra seca sigui la declaració d'aquest últim com a béns d'interès local BCIL'S. Això requereix, però, realitzar-ne la catalogació i l'inventari de totes les construccions en pedra seca de cada municipi i presentar-la al respectiu Ajuntament. Un cop un bé cultural és declarat d'interès local el municipi n'ha de tenir cura i tampoc se'l pot malmetre o destruir de qualsevol forma.

Per últim, els organitzadors de la

Trobada presenten una proposta per tal d'establir un mapa tipològic de les construccions en pedra seca, de les cabanes o barraques a nivell de tot Catalunya, ampliable als Països Catalans. Per això, cal determinar-ne un mostrari general d'alguns exemplars del màxim de municipis catalans realitzant una fitxa amb dades bàsiques. Això ha de significar un pas previ a la potenciació i al reconeixement legal d'aquestes construccions tant peculiars a casa nostra.

En definitiva, les construccions de pedra seca a Catalunya han de considerar-se part integrant del patrimoni cultural històric, geogràfic i mediambiental propi català, amb una identitat pròpia. En aquest sentit s'haurien d'activar els mecanismes esmentats - difusió, restauració, conscienciació, sostenibilitat, rendibilització, aplicació

del marc de protecció legal adient a cada indret- per tal que les generacions presents i futures en puguin gaudir. Les accions que es facin a l'entorn del patrimoni de la pedra seca, però, han d'anar encaminades a les necessitats i les realitats de cada territori. Per això, en alguns casos cal potenciar i preservar l'agricultura o cal fer-ne la difusió escaient: programes, rutes, excursions...; cal catalogar i inventariar el llegat que ens han deixat els nostres avantpassats.

Per últim només dir que, en general, la cultura de la pedra seca no és un patrimoni rendible econòmicament, però sí que ho és, i en escriu, socialment això n'hauria de prendre nota tothom.

Jaume Plans
jplans@uoc.edu